

בין לאומים

שעתו של טרומאן

ד. ר. אלסטון

נמצא שרעיון המלחמה המונעת, כפי שהוא מיוצג במדיניות היד החזקה של הריפובליקנים ובמדיניות הניסטר ההגנה של הנשיא, הוא למורת רוחם של המוני העם המרגישים כי נטית-לבו של מר טרומאן היא כנטית-לבם הם, ולבו — כלבם — חפץ בשלום ובדברים הפשוטים המרחיבים דעתו של אדם ומוסיפים נוי לחייו, ולא כתהלתו המקצרת ימים של שלטון-עולם.

לשון אחרת, מותר לקוות כי הבוחרים באמריקה אמרו דברם למען השלום ולמען מדיניות של הסכם עם רוסיה. במגמה זו, קרוב לשער, הושפעו הבוחרים במידה לא מעטה על ידי הנרי וולאס והפולמוס שנתעורר סביבו. ספק הוא אם מר טרומאן היה מוצא בלבו את העוז אשר מצא, וספק אם הבוחרים היו מגלים את ההכנה אשר גילו, אילולא הציג וולאס לנגד עיני הנשיא ולפני דעת-הקהל אלטרנטיבה למדיניות קשת-הלב והצחיחה של אנטי-קומוניזם ולכפיית „אורח החיים האמריקני“ על יחסים בין-לאומיים. לדידם הרחיק וולאס לכת לצד אחד; ופטרוניו של מר דייואי הרחיקו לכת לצד אחר, אך יתכן כי זכותו של וולאס היתה זו, שקיצוניותם של חסידי דייואי נזדקרה לעיני כל אמריקה ושהצורך בטרומאן, כאיש האוחז בדרך בינונית, הובלט ברבים. מכל מקום ברור למדי כי התערבותו של וולאס הרחיקה את הנשיא מיועציו הנוקשים וקירבה אותו לתפיסה שהיא יותר לפי טבעו. וולאס כפה את טרומאן להיות הוא עצמו או לאבד מיליוני קולות.

בעיקרו של דבר, נצחונו של טרומאן בזכות היסוד המתקדם בארצות-הברית; ובזאת הוטלה עליו האחריות לשמירת עקרונות „המעריך החדש“ מבית ולקידום השלום בחוץ. יש חילוקי-דעות נוקבים בשאלה, באיזו מידה הצליח מר טרומאן בדרכיו לקידום השלום בעולם. אך לא היה כנראה, חילוק בדעת רוב הבוחרים באמריקה בדבר כוונותיו, שהיו מוחזקות, בניגוד לכוונות

דמותו של טרומאן — ראה זה פלא — היא ואין בלתי, שולטת בתמונת המצב הבין-לאומי. בוחרים אמריקה הכתיבו בזאת במפורש—ובצורה מובהקת יותר מבחירתם את דייואי, אילו בחרו בו — את קצב המאורעות לרוסיה אף הציבו ציונים לדרכן ולטכסיסן של הרבה ממשלות בעולם לשנתים הקרובות. על אף מה שמתקרא „תורת טרומאן“ אשר ביוון לא הבשילה פירות-הילולים; ועל חמתם של המאמצים, מאמצי-סרק, מצד ממשלת טרומאן לעצור את התקדמות צבאות הצפון בסין, — ברי שבעיני האזרח האמריקני טרומאן הוא ערובה משובחת לשלום מדייואי. וכפי הנראה, זו דעתם שהתערבותו של טרומאן בעניני אירופה, ככל שירבו מחירה וסכנותיה, מייצגת תפיסה נכונה באחריותה של אמריקה. בחירות הנשיא היו לא רק נצחון אישי לטרומאן ונצחון מפלגתי לדימוקראטים, אלא גם הכשר להמשך הסיוע לאירופה ולמדיניות המזדהה עם האומות המאוחדות, ולא לאנטי-קומוניזם שלילי ולהסתה למלחמה בגלוי.

כדאי להדגיש הבחנה זו. מדינאים אמריקנים דרכם לערבב — והם עשו זאת זמן רב מדי — את חוש האחריות החדש של אמריקה לעניני העולם בתשוקה אמריקנית כביכול לשלטון עולמי. עירבוב זה נבלט יותר בתכסיסי הריפובליקנים מבלאו של הדימוקראטים, ובהתנהגותם של אותם חברים של האדמיניסטרציה שהם קרובים יותר במזגם לריפובליקנים מאשר לטרומאן. תוצאות הבחירות היו לא רק נצחון לנשיא אלא גם תבוסה לכמה מיועציו החשובים ביותר, ובתוכם מארשל פוראסטול ולוואט. לחפו של הבוחר באמריקה לא ערב, כפי הנראה, מנהגו הביורוקראטי של מר מארשל, הבוחר בדרך סיכון המלחמה למען נוסחות שגורות ומורגלות תחת דרך סיכוי השלום, הדוחקת את הנוסחה מפני דחיפת-הלב, דרך שנתבטאה בהצעה לשלוח את השופט וינסון למוסקבה.

הברית בסוד האומות המאוחדות יותר משהיו מביאות במבוכה את מר טרומאן במסע הבחירות שלו.

העם האמריקני החזיר לנשיא את אומץ לבו וחיזק את שתי ידיו. למען העולם יש לקוות שלא יחמיץ את שעת הכושר. זה כמה זמן ברור שהנהגת מחלקת המדינה, המפרשת את שותפות שתי המפלגות בהנהלת מדיניות החוץ כהשי תעבדות לשיקול-דעתם של הסינאטור וואנדרברג ומר ג'ון פוסטר דאלאס, הלווה היא מהמציאות של מדיניות הפנים ודעת הבוחרים. יש מקום לשער, איפוא, כי הפעם יטה מר טרומאן און קשובה יותר לרצונות לבו הוא מאשר לאזהרות יועציו; והשנית, כי יקנה תחת המיניסטרים וסגני המיניסטרים, אשר עצרוהו לא אחת בדרכו אף הביאוהו במבוכה קשה, קבוצת אנשים חדשה שלבם פתוח יותר לעקרונות הפרוגרסיביים של מפלגתו. כמעט אין ספק כי מר לוואט יעזוב את מחלקת המדינה בסוף השנה. קרוב להניח כי מר פוראסטול במיניסטרויו ההגנה ילך אחריו. מר מארשל, אשר חלקו בתכנית הקימום האירופית מייחד אותו ומבליטה, ואשר אולי יקשה למצוא לו יורש, מן הסתם ישאר בכהונתו במשך המחצית הראשונה של 1949.

אך הבל הוא, כמובן, לראות את המאורעות הללו כראשית תקופה חדשה בעניני העולם, אשר תיבדל הבל ברור ונוקב מתקופת נשיאותו הראשונה. של מר טרומאן. המדיניות הבין לאומית של תקופת הכהונה הראשונה, שסמליה הם „תורת טרומאן“ ו„תכנית מארשל“, תוסיף לאין ספק להיות המדיניות של תקופת הנשיאות השניה ושל הקונגרס השמונים ואחד. אם יהיה כאן הבדל, הרי זה יהיה הבדל של כוונות וביצוע. אך אפילו הבדל זה, שעדיין הוא בכוח ולא בפועל, כבר מזעיק ומבהיל את היסודות השמרניים שבמפלגה הריפובליקנית, ואת מסימי המלחמה שאינם חוזרים בתשובה הן בארצות הברית והן בבריטניה, וגם את מר צ'רצ'יל. סינאטור ואנדרברג ושומרים ריפובליקניים אחרים של שותפות-שתי-המפלגות במדיניות החוץ כבר טורחים טירחה חשודה לשכנע את ברית המועצות, כי מוטב לה לנטוש כל תקוה שבלבה כי עקב הבחירות תיעשה מדיניות ארצות-הברית כלפי רוסיה ועניני אירופה ואסיה נוהה יותר.

ובכל זאת הרי הסיכויים, על אפס ועל המתם של מר ינדנברג ומר דאלאס, נראים נוחים

המנהיגים הריפובליקניים, כוונות של יושר ושלום.

שאלה גדולה היא אם מר טרומאן עצמו עומד על פשר בחירתו בבהירות זו שעמדו בוחריו על אפשרויותיו הגנוזות של מר טרומאן. הנשיא נאלץ להלחם את מלחמת הבחירות שלו בכוח עצמו ובזכות עצמו. לא היתה לו התמיכה, וממילא לא היה עליו הלחץ, של מכוונת מפלגה הבטוחה בכוחה. הקולות שניתנו, לו ניתנו מבחינה זו היה כוחו של מר טרומאן עדיף ממה שעלול היה להיות, אילו יצאו, למשל, מר מארשל, מר פוראסטול ומר לוואט לתמוך בו במסע הבחירות שלו, ולא היו גותנים ידם לתמרונים המכוונים לזלזל בדמותו ובכוחו המדינאי.

לכאורה שוב אין הוא האביר הנלהב אשר אין איש זולתו הוא מאמין בנצחונו, כי אם מנהיגה של מפלגה שלטת וראש קבינט, אשר לעצתו ידרוש ואשר מעצתו לא יתעלם בדרך כלל. כללו של דבר, מר טרומאן של מסע הבחירות, חס-הלב, אשר שלח רסן מפיו, שוב אינו מר טרומאן סתם אלא הנשיא, ואין יסוד להניח ששני אלו הם היינו הך.

בתורת מר טרומאן היה בידו לומר לעם האמריקני כי ציד-מכשפות הוא בלתי-דימוקראטי וקרוב למעשה איוולת; כי האנטי-קומוניזם אינו מדיניות כשהוא לעצמו; וכי הקידמה החברתית היא סממן בדוק יותר למניעת מהפכה מדיכוי הזכויות מבית ואיום המלחמה מבחוץ. זה היה עיקרו של נאום שנאם מר טרומאן באוני הבוחרים באוקלאהומה. ונשאלת השאלה אם מר טרומאן, בתורת נשיא, יעזו להיות גלוי-לב וישר-שכל באותה מידה במעמד הקבינט שלו ובמעמד הקונגרס של ארצות-הברית. יש רגלים להשערה כי אכן ינהג כך: תחילתו בזהירות אך אפשר שבטחונו יהיה גובר והולך מתוך ההכרה כי מרבית הבוחרים בארצות-הברית שותפים להרגשתו. בשעה ששורות אלו נכתבות, כשבווע אחר הבחירה, מתחדשות השמועות על כוונת הנשיא לחדש את הצעתו לשלוח שליח מיוחד אל סטאלין, אשר נתנקה באבה לפני שבועות מספר על ידי השלישיה מארשל-לוואט-דאלאס, אם אמנם יקום הדבר, תהיה זו עדות כי הנשיא חלק חילוק יסודי על הנמקתו של מארשל בשעה שההצעה הועלתה בפעם הרא-שונה, וכי נכנע רק בלחץ האיום של התפטרות אשר היו מביאות במבוכה את משלחת ארצות-

יש מקום לקוות, איפוא, שאם מר טרומאן יגלה נטיות להושיט יד, לא תשיב רוסיה פניו. הרבה סימנים מעידים שכמה מן המדינות שבתחום הרוסי, וביחוד פולין, צ'כוסלובקיה ויוגור סלאויה, נכספות להתקשר, ואולי גם להתערות, בתכנית מארשל. יש עדות לדבר שגם במוסקבה יש מי שסבור שכמה מן הסייגים הפוליטיים הכרוכים בסיוע של תכנית מארשל למערב אינם הכרחיים וניתנים לעקירה עקב שיתוף פעולה כלכלי בין שני הגושים. פקיד צ'כי חשוב אמר זה לא כבר בפאריס, כי גם תכנית-מארשל במערב, גם תכנית-מילוטוב במזרח לא הצלחנה ולא תהיינה לכלי מחזיק ברכה וחיידוש כלכלי, אם לא יהיה תיאום בין שתי התכניות. והרי זה היה, לאמתו של דבר, אחד הנימוקים הראשיים של הנרי וולאס במסעותיו, ודומה שגם מר טרומאן, כעדות כמה מנאומיו, אינו רואה את הרעיון הזה כרעיון שטות מעיקרו.

כלום צריך להוסיף ולהטעים שכל התקוות והסיכויים הללו עשויים לגבול במהרה. אינטרסים רבי-משקל מתכוונים להכריתם. ברית המועצות לא גילתה כשרון רב לטפחם ולעודדם; ומר טרומאן לא גילה לשעבר אותה תקיפות-דעת אשר שכלו הישר ודחיפות-לבו הנכונות צריכים לה על מנת שיגיעו לדרגת מדיניות של ממש. ומעל הכל הרי קיים, כמובן, אותו מכשול מטיל פחד ששמו פרסטי'זה לאומית. להתגבר על מכשול זה בעניינים חיוניים כגון ברלין הידרש נוסחה שעדיין אינה נראית באופק, ויידרש אומץ-לב אשר אין לגלות לפי שעה במנהיגות של המערב והמזרח כאחד. כללו של דבר, בזמן הקרוב אין לנו אלא לקוות למאמצים זהירים לגר שר על פני התהום אשר נפערה והתרחבה הת-רחבות מסוכנת במשך השנה שעברה.

אם יש לו למר טרומאן כוונות קונסטרוקטיביות, הרי הוא עלול להסתייע בנסיבות העונה. על אף הדינים-והחשבונות השופעים בטחון מצד חוגי הצבא ועל אף ההתפארות שבעתונות, שזה עתה נגלה כשלונה ברבים במשפטה על דעת הקהל, קרוב לשער שבעית ברלין תושפע במהרה מהצמצום אשר יחול בהכרח בתחבורת האוויר עם העיר. כבר הוכח שמזג אויר גרוע עשוי לקצץ את מנותיהם הזעומות של תושבי ברלין כדי מחציתו, והרי הברלינאים תלויים בדברים שברייטניה וארצות-הברית מטיטות אליהם. מצב זה לא ישתפר בחורף, והרעתו המוחלטת תימנע רק על ידי הגברה יוצאת מגדר הרגיל

יותר. מר טרומאן, שמושבו בכית הלבן איתן יותר משהיה בזמן מן הזמנים, ולימינו רוב מכריע גם בסינאט גם בכית-הנבחרים, היה לו זה כבר הרגש שאם יוכל להביא את מתשבותיו לפני סטאלין במישרין, ולא על ידי מחלקת המדינה או על ידי שגרירים מיוחדים שאותות-הגנרל שלהם מוכנים תמיד בכיסם, אפשר שתצמח טובה מן הדבר ויתר הבנה וידידות בין שני העמים. הרגש הזה, אשר יועציו וכל העתונות שקדו במשך כל השנה שעברה לרסנו ולדכאו, עשוי לעורר את מר טרומאן לעשות מעשה. סברת רבים היא שהנשיא יסתפק במינוי איש-ביניים מעין השופט וינסון, אשר עורר בהלה כזו, בהלה מדומה, בקרב המנהיגים והעתונאים הריפובליקניים. אבל גם פגישה אישית מחוץ לגבולות ארצות-הברית אינה בגדר הנמנע. הפעם בטוח טרומאן כי בחירתו נבעה מתשוקת העם לשלום ולתנאי שלום לא פחות משנבעה מן התשוקה למחירים יציבים ולמדיניות שקולה בתעשייה בארצות-הברית.

היש מקום לקוות כי רוסיה תהיה בה התבונה לאמץ ולעודד את הסיכוי החדש הזה? נראה שיש. כל דינו-וחשבון אובייקטיבי מרוסיה ומן הגוש המזרחי כולו מבהיר, שעיקר העיקרים למדיניות באותו שטח רחבי-ידיים ועצום באוכלוסיו הוא הצמחת מזון, בנין רכבות, דרכים, סכרים, בתי-חרושת והרמת דרגת המחיה העובד-דה שהדבר נעשה בכד בכד עם הגברת הכוונות למלתמה מפתיעה פחות מן העובדה שמדיניות המערב מרוכזת כמעט כולה בתכונה למלתמה. המדינה הסובייטית עומדת איתן וכל מעייניה בהקמתן וייצובן של המדינות הסור-ביטיות-למחצה אשר סביבה, המשמשות לה הגורת-מגן ושוק רב ערך כאחד. ואולם שמירתה וביצורה של השיטה הרוסית מחייבים מחסור לרבים ועבודה קשה ומפרכת. הרוסים סבורים שעליהם להתפשט מבחינה מדינית, כגון בצייכר סלובקיה ובלי ספק בגרמניה, על מנת שיוכלו להתפשט מבחינה כלכלית. הם בדקו ומצאו שעליהם להלחם על כל דריסת-רגל באחד השווקים, ופירושו של דבר שעליהם להלחם על כל נסיון להגבהת רמת המחיה להמוני העם, אילו היה להם סיכוי מתקבל על הדעת להרחבת גבולין כלכלית בהתאם לתנאי מסחר בין-לאומי כתיקונו, אין ספק כי הצטרכותם להרחבת גבולין פוליטית היתה פוחתת והולכת והמתיחות בין המערב למזרח היתה שוככת אף היא.

לסכסוך מזויין, מן ההכרח שיימצא הסדר של פשרה בין רוסיה לארצות הברית, ויפה שעה אחת קודם. אמנם יש חבורה שלא איכפת לה אם יגיעו הדברים לידי סכסוך מזויין. ידה היתה על העליונה במשך השנה החולפת. סימן טוב הוא לעתיד שאין עוד ידה על העליונה בשעה זו — בזכות החלטתם של הבוחרים האמריקנים וברכות קרנו המורמה של הנשיא טרומאן.

הרי שאנו עומדים בפרשת-דרכים רבת-משמעות במדיניות הבין-לאומית. מצד אחד נש-קף סיכוי של אפקים גדולים ומרהיבים; ומצד אחר נשקפת הסכנה שהכוחות המגושמים של אינטרסים משוריינים ומשפטים קדומים שעקרי רתם קשה יגברו ויתזירונו לדרך הישנה. הרי זו מכל מקום, שעה התובעת מלוא התאזרות מצד כל אומה וכל אדם החפצים בשלום ובחיים שלווים מפחד על מנת לתמוך כל מאמץ, ולו גם קל שבקלים, למען השלום מצד נשיא שצעדיו בהיסוס ובלבו אין בטחון רב ובכל זאת עתירות העולם נתונים בכף ידו. העולם שבע דיבורי מל-חמה קולנים. והנה כדק מר טרומאן ומצא, שדי-בורי שלום שכרם מובטח בקלפי; ולבו אומר לו — והעולם יודע — ששכרם מובטח יפה גם בשוק הבין-לאומי.

במספר האירונים. הוצאות השירות הזה כבר הגיעו למיליוני דולרים, יתר על כן: המיבצע עצמו גורם לירידה ניכרת באיכות, בעטיו של הפלאי במטוסים עצמם. תחבורת אויר זו היא, קרוב לוודאי, הצעד הפוליטי היקר ביותר מאז ומעולם; ואולם כל דברי הרהב אין בכוחם להסיר תיר את העובדה שגם בריטניה גם ארצות-הברית משתוקקות בכל מאוּדן לשים לה קץ.

הנשיא בהלך-רוחו החדש, ובסמכותו הח' דשה, אפשר יקל עליו יותר מאשר לפני הבחירות לנקוט צעדים לחיסול מצב זה ההולך וקשה מנשוא. אין כל צל של ספק כי אחיזתו של המערב רב בברלין אין לה קיום אלא אם כן מוכן המערב להכנס בקשרי מלחמה ולדחוק את רגלי הרוסים מברלין עצמה ומן האזור המקיף אותה. אספקת האויר לברלין והמשבר המחמיר הם, בעיקרו של דבר, שאלת פרסטיז'ה, אשר אין לה פתרון אלא אם יבחרו הרוסים לוותר ויתורים תמורת רמז ברור מצד מר טרומאן שהוא רוצה באמת ובתמים להביא לידי שיתוף-פעולה אירופי על יסוד שיוון. שוב אין כאן שאלה אם הרוסים צודקים או לא. זוהי בעיקר שאלה של הקמת מדרוס ויואנדי כלשהו לעבודה בצוותא. מאחורי ריה כמוס, נמוכן, חילוק עקרונות עמוק מזה; אך כדי שחילוק עקרונות זה לא ייהפך

שיוון ערך האדם

ודבורה אשה נביאה אשת לפידות היא שופטה את ישראל בעת ההיא (שופטים ד', ד').
וכי מה טיבה של דבורה שהיא היתה שופטת את ישראל בעת ההיא ומתנבאה עליהם? והלא פינחס בן אלעזר היה בימים ההם? מעיד אני עלי את השמים ואת הארץ: בין ישראל בין עכרים, בין איש בין אשה, בין עבד בין שפחה — הכל לפי המעשה שהוא עושה, כך רוח הקודש שורה אליו. (תנא דבי אליהו, רבא, סרק ס')